

572
1984

ISSN 0132-5965

1984 სიმშობიანი № 11

სიმშობიანი

ნოვახარი

7—დიდი ოქტომბრის ხოციალისტური რე-
ვოლუციის 67-ე წლისთავი,
17—ხტუდენტთა ხაერთაშორისო დღე.
20—1880 წელს დაიბადა პროდუტარია-
ტის დიდი ბელადი ფრიდრიხ ენგელსი.
ამ თვეში ჩვენს ქვეყანაში თავიანთ ზეიმს
აღნიშნავენ
ხაბუთთა მილიცია—10,
ხარაქეთა ჯარები და არტილერია—10.

თავურ ზიშვილავილი

სანოეგრო

მხატვარი თამარ მხაფლიძე

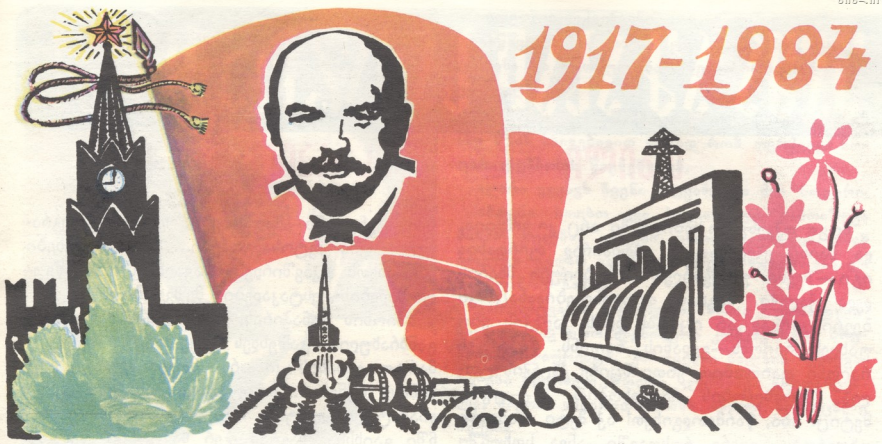

ნოეგერი გვესალმება
და გვიცინის გოგობიტებს,
საზუიო მოედნისკენ
მეც ამაზად მივხიჯებ.
რაც სიხმარში ვნახე ტუშინ,
დღეს ამიხდა თითქოს ცხადად.

ვარდებს, ალმებს, ფერად ბუმტებს
კზები კოხტად მოუხატავთ.
კოსმონანეტებს, შრომის
მუშებს—შველას ერთად გვირებს,
ჩვენს მამულში მეგობრებო,
სულ ზეიმი იუოს ნეტავ.

1917-1984

დიდება ოქტომბრის ქვეყანას

817.718

ჩემო პატარა მეგობარო! შეხედე ამ თარიღებს: 1917—1984. სამოცდაშვიდი წელი გავიდა იმ დაუვინყარი დღიდან, როცა ვლადიმერ ილიას ძე ლენინმა აჯანყებულ მუშებსა და გლეხებს ასე მიმართა:

„ამხანაგებო! მუშურ-გლეხური რევოლუცია, რომლის აუცილებლობაზეც ბოლშევიკები ყოველთვის ლაპარაკობდნენ, მოხდა!“

სამოცდაშვიდი წელი. ბევრია ეს თუ ცოტა? ისტორიისათვის ძალიან ცოტა, მაგრამ როცა გაიგებ, თუ რა მოუტანა ამ სამოცდაშვიდმა წელმა ჩვენს ქვეყანას, მთელ მსოფლიოს, მიხედვით, თუ რას წარმოადგენს კაცობრიობისათვის დიდი ოქტომბრის მონაპოვარი.

მუშები და გლეხები კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით აშენებდნენ ახალ ცხოვრებას. იარაღით ხელში მტრის თავდასხმისაგან იცავდნენ საბჭოთა ხელისუფლებას.

ყოველთვის გახსოვდეთ რევოლუციის რაინდები, ომისა და შრომის გმირები, რომლებიც თავდაზოგავად იბრძოდნენ იმისათვის, რომ საბჭოთა ადამიანების დღევანდელ თაობას ლაღად და ბედნიერად ეცხოვრა.

პანანინა ნათურა ანათებდა კრემლის კაბინეტს, როცა ვლადიმერ ილიას ძე რუსეთის ელექტრიფიკაციის პირველ გეგმაზე მუშაობდა. დღეს კი ჩვენი საბჭოთა

სამშობლო ატომური, თბო- და ჰიდროელექტროსადგურების მძლავრი ენერჯითაა გაჩახჩახებული.

ასიათას ტრაქტორზე ოცნებობდა ლენინი, რომ ლარიბები შიმშილისა და სიღუბნისაგან გადაერჩინა. ასლა ჩვენს მიწებზე მთელი მილიონობით ტრაქტორი, კომბაინი და სხვა სასოფლო-სამეურნეო მანქანა მუშაობს.

სიხარულით აღნიშნავდა დიდი ბელადი საბჭოთა რადიოს პირველ წარმატებებს. დღეს კი მოსკოვს ჩვენი დიადი ქვეყნის ყველა კუთხეში ხედავენ და უსმენენ.

კომუნისტურმა პარტიამ და საბჭოთა ხელისუფლებამ ჩვენი ქვეყანა გადააქციეს მსოფლიოს უძლიერეს სახელმწიფოდ, სახელმწიფოდ, სადაც დამკვიდრებულია კომუნიზმის დიადი პრინციპები: თავისუფლება, თანასწორობა, ძმობა, მშვიდობა, შრომა.

დღევანდელი ბავშვები ხვალ კომუნიზმის აქტიური მშენებლები უნდა გახდნენ.

იმისათვის, რომ კომუნიზმის აქტიური მშენებელი გახდეთ, კომუნისტებისა და კავშირელებისაგან უნდა ისწავლო ლენინის საქმის ერთგულება და ოქტომბრის იდეალებისათვის თავდადება. უნდა ისწავლო ვაჟკაცობა, სიმამაცე და დაწყებული საქმის ბოლომდე წარმატებით მიყვანა.

ჩვენ დიდი ლენინის, დიდი ოქტომბრის გზებით მივდივართ!

დიდება ოქტომბრის ქვეყანას!

უკუ აქასარ სავაგომოვს!

თბილისი-გლდანის რაიონი

ზოგი თქვენგანი თბილისში არც კი ყოფილა, და მაინც ყველასათვის ერთნაირად ძვირფასია იგი — ჩვენი უსაყვარლესი მშობლიური მხარის ეგვა ქალაქი. მაგრამ თბილისელებიდანაც კი ბევრი კარგად არ იცნობს დღეს ქალაქის ერთ უახლეს რაიონს — გლდანის რაიონს. არადა ეს რაიონი ფართობით ერთი მცირე ქალაქის ტოლია, მოსახლეობის რაოდენობით კი — უფრო მეტიც. აბა, წარმოიდგინეთ! აქ შეტი ადამიანი ცხოვრობს, ვიდრე რუსთავში, ანდა სოხუმში თუ ბათუმში.

გლდანის რაიონში რომ შევიდეთ, ავტობუსი გზატკეცილს უნდა გვაყვებოდეს. ავტობუსი ბოლოს, ქართველი გეოგრაფოსის და ისტორიკოსის ვახუშტი ბაგრატიონის სიტყვით, „არს ხევძმარი“... „ხევძმარი“ აღბათ უწყლო და გამოსუსადეგარ ხეეს ხიშნავდა. დღეს ხევძმარის მიმდებარე ტაფობში გლდანის რაიონის ერთ-ერთი უბანი — მუხიანია გაშენებული. ... სიცოცხლემ დაიბუდა მშრად ხევთან... ახმაურდა პატარა „ქალაქი“ — მრავალსართულიანი სახლებით, სკოლებით, ეზოებით, სპორტული მოედნებით, სავაპრო და კულტურული ცენტრებით...

მომავალში „მუხიანის“ ზემოთ აშენდება დასახლება „ავშნიანი“, გატყარიანება მამკოდის ქვედა ფერდობები, და მუხიანი განსშემოჯარული სიმწვანიდან გამობრწყინდება... უფრო მოშორებით გლდანის საცხოვრებელი მასივი — სუდ თხუთმეტიოდე წლის წინათ აქ სახანავ-სათესი და პირუტყვის გასაღვეარი მიწები იყო; სოფელი გლდანის კი ქალაქის ბოსტნეულით და ხილით ამარავებდა, ისევე, როგორც ძალიან დიდი ხნის წინათ.

გლდანის დასახლება რამდენიმე მიკრორაიონს მოიცავს — მაღლივი საცხოვრებელი შენობები, მათ შორის მკვეთრად გამოყოფილი სამომსახუ-

რეო ცენტრები — მაღაზიები, ფოსტა-ტელეგრაფები, ღია ავტოსადგომები... მიკრორაიონები ერთმანეთს უკავშირდება სავალი გზიდან აწეული ხიების — ესტაკადების მეშვეობით.

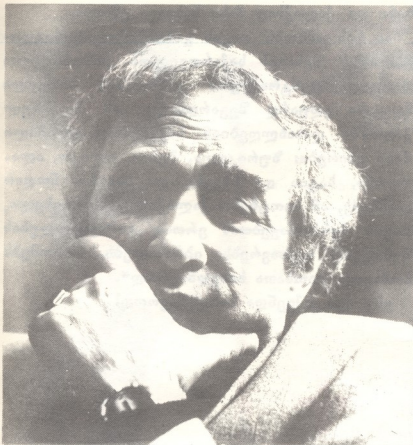
რაიონის განაპირას, დიდი ტბის მახლობლად განზრახულია გაშენდეს ტყე-პარკი, რომელიც მარტო გლდანის კი არა, მთელი ეგვაქალაქის სიმაყე იქნება... თბილისსავე ეამაყება ახალი დრამატული თეატრი, რომელიც გლდანის რაიონში გაიხსნა, მაგრამ ჯერ საკუთარი შენობა არა აქვს, თუმცა მადე ექნება. აქვე ჩინებული სპორტული კომპლექსი უკავრბა ხეღბურთელთა ოლიმპიური რეზერვის სკოლას.

გამორჩეული სპორტული მონაცემების მქონე ბავშვებისათვის კიდევ ერთი სკოლა არსებობს გლდანის რაიონში — ეს არის რესპუბლიკური სპორტული სკოლა-ინტერნატი, სადაც იზრებიან მომავალი მოკიდავეები, ძიულისტები, მოფარიკავეები, ფეხბურთელები...

გლდანის რაიონზე რომ მთლიანი წარმოდგენა გექნეთ, უსათუოდ უნდა იცოდეთ, რომ აქ 27 სხვადასხვა ფაბრიკა და ქარხანაა. რამდენი ინჟინერი, რამდენი მუშა და მოსამსახურე შრომობს აქ და ამზადებს ფოლადისა და თუჯის სხმულებს, საშენ მასალებს, ქსოვილებს, თეთრეულს, შუშის კურპეებს, ელექტრონულ-გამომთველ მანქანებს, მუსიკალურ კლავიშებიან საკრავებს, ქართულ და შამანურ ლვინოებს, კონიაკს, და კიდევ რამდენ რამეს...

დღეს გლდანის რაიონი თბილისელებს ძალიან შორს ეჩვენებათ, მაგრამ ვაგა სუდ ცოტა ხანი და, მეტრო დაახლოების მას დიდ თბილისთან, აშენდება მეტროს სადგურები, თბოცენტრი, ბანარი, აბანო, საბოლოოდ განაშენიანდება მუხიანი, ავშნიანი, გლდანის ხევი...

... შენდება, მხარს უდის ეგვათბილისი.

ანდრე ნიშარაძე

მზიური კაცის მოსაბონარი

ჩემო პატარა მეგობრებო!

ნოდარ დუმბაძის სახელი რომ არ გაეგონოს, თქვენს შორის ბევრი არ მეგულებოდა.

ან მისი გონებაშეხვილური, მხიარული საბავშვო ლექსები გეცოდინებთ ზეპირად, ან მისი შესანიშნავი ნაწარმოებების მიხედვით შექმნილი ფილმები თუ სპექტაკლები გექნებოთ ნანახი ტელევიზიით: „მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი“, „ჩემ ვხედავ მზეს“, „ნუ გეშინია, დედა“, „მზიანი ღამე“, „ეთერი ბაირალები“, „მარადისობის კანონი“.

გიგილო ხომ ვახსოვთ, ნოდარ დუმბაძის სატირული მოთხრობების პერსონაჟი? ჰოდა, გიგილო იმიტომ დახატა მწერალმა ასეთი უქნარა და დაუღევარი, რომ თქვენ მას არავითარ შემთხვევაში არ მიბაძოთ.

მიბაძე თუ გინდათ, როცა წამოიზრდებით, თქვენი მშობლების საყვარელ ლიტერატურულ გმირებს—ჭურიკელას, სოსოიას და ხატიას შეგიძლიათ მიბაძოთ. ბევრ რამეს ისწავლის მათგან

თითოეული თქვენგანი.

ისწავლის სიკეთესა და სიბნობებს, ვაჟაკობასა და ერთგულებას, მეგობრობასა და სიყვარულს.

ეს სწორედ ის წმინდათაწმინდა გრძნობებია, ასე მზეს სხივებით უხვად რომ იფრქვევა ნოდარ დუმბაძის წიგნებიდან.

ალარა გვყავს ჩვენი საყვარელი ძია ნოდარი, იმდენი სითბო და სიყვარული გამოაშუქა მისმა გულმა, იმდენი ინათა ჩვენთვის, რომ ბოლოს ველარ გაუძლო ამდენ დატვირთვას და სამუდამოდ ჩაქა.

გარდაიცვალა ლენინური, შოთა რუსთაველისა და საკავშირო ლენინური კომკავშირის პრემიების ლაურეატი, ქართველი ხალხის უსაყვარლესი მწერალი, ნოდარ დუმბაძე. გარდაიცვალა, მაგრამ ამიერიდან მისი ახალი სიტოცხლე იწყება.

როგორ, თუ გარდაიცვალა, როგორ იცოცხლებსო—შეიძლება იკითხოს ზოგიერთმა თქვენგანმა.

როგორ? ახლავე აგისნით.

მისმა სიკვდილმა მთელ ჩვენს ხალხთან ერთად მეც საშინლად დამწყვეტა გული: მთელი ღამე ყელში გაჩრილი ცრემლის ბურთი მახრჩობდა.

ვიწყე ჩუმად და ვფიქრობდი. ვფიქრობდი დიდ ადამიანზე და დიდ მწერალზე, რომლის ელვარი ნიჭაც ჩვენი ქვეყნის საზღვრები გადალახა და მთელ პლანეტას სითბოდ და სიხარულად მოეფინა.

ვფიქრობდი იმ დიდ სიყვარულსა და ყურადღებაზე, რომელიც მან სხვებთან ერთად მეც მარაგუნა.

ვფიქრობდი მის პატარა შვილიშვილებზე—ნოდარიკოზე და ლევანზე, რომლებიც მთელი სიტოცხლე იამაყებდნენ თავიანთი დიდი და სასახელიო ბაბუთი.

მერე, გაბთენის ხანს, მისი წიგნების გმირები გამომეცხადნენ.

ნუ სტირიო, მითხრეს. ჩვენ ხომ ცოცხლები ვართ, ჰოდა სანამ ჩვენ ვიცოცხლებთ, ნოდარ დუმბაძეც ცოცხალი იქნებაო.

აი, თურმე როგორ შეიძლება გარდაცვლილი კაცი მაინც ცოცხალი დარჩეს.

მწერლებს და საერთოდ შემოქმედ ადამიანებს ასეთი ბედი აქვთ. ისინი მუდამ ცოცხლობენ, თუ მათი ნაწარმოებები ხალხს უყვარს.

თუკი ისინი სიყვითეს, სიყვარულს და მშვიდობას უმღერიათ.

თუკი ისინი სამშობლოს და ადამიანის სიყვარულს გვასწავლიან.

სწორედ ასეთი ნაწარმოებები აქვს დაწერილი ნოდარ დუმბაძეს.

ამიტომაც იგი ხალხის ხსოვნაში მუდამ იცოცხლებს.

პიონერული ქალაქი „მზიური“, რომლის შესახებაც „დილას“ ზოგჯერ უამბნია თქვენთვის, სწორედ ნოდარ დუმბაძის იდეა, მისი ახდენილი ოცნება იყო.

ამიერიდან მან „მზიურში“ დაიდო სამუდამო

ბინა და ქალაქსაც მისი სახელი ეწოდა.

აი რას ამბობს თავის გამოსათხოვარ სიტყვაში ამის შესახებ საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი ედუარდ შევარდნაძე: „ამ ზღაპრულ ქალაქში დასახლდებიან საქვეყნოდ ცნობილი მისი გმირები: ზურიკელა, ბებია, ილიკო, ილიარიონი, ხატია და სხვები. ნოდარ დუმბაძე, ამ საოცნებო ქალაქის დამაარსებელი, თავის პერსონაჟებთან ერთად გარდაცვალების შემდეგაც იცხოვრებს, იბრძოლებს, იშრომებს მომავალ თაობათა საბედნიეროდ“.

ესე იგი თქვენდა საბედნიეროდ!

ნოდარ დუმბაძე

დედიკოს ვუიცავარ

წერაკითხვა ვისწავლე,
აი, უკვე დიდი ვარ,
არ წამიყვანთ სკოლაში?
ბაღში აღარ მივდივარ!
თელა სომ ვიცი ასამდე,
თანაც ექვსი წლისა ვარ,
ზატარს რომ ვიუაგი,
განა ისევ ისა ვარ!
სულ ხუთებსე ვისწავლი,
ჩემს დედიკოს ვუიცავარ.

დედა სჯობს ნაიყვანა

გაღვიძებისთანავე მითხრა დედამ, მოემზადე, სტუმრად მივდივართო. სტუმრობა მიყვარს, მაგრამ ძალიან ხუჭუჭა თმა მაქვს და ამიტომ მომზადება მეზარება ხოლმე. თვითონ, თვითონ უნდა დაივარცხნო, — მეუბნება დედა, — ხუთი წლის გოგონები ოჯახშიც საქმიანობენო.

— მაინც სად მივდივართ? — ეს სავარცხელიც რომ ძნელად ჩამოდის, ჩემი თმა არ უშვებს.

— გოჩა არ გახსოვს? — დედას ჩემს გაჭირვებულ სახეზე ელიძება, მართმევს სავარცხელს, — გოჩასთან მივდივართ, — შემატყო, რომ ვერ გავისხენე, — გოჩა, აი... — დედამ ლოყები გაბურა, ასეთი ბიჭიაო.

სახლში, სადარბაზოს კიბეზე, ქუჩაში სულ ფეიქრობ, ვერურჩულებ — გოჩა, გოჩა, გოჩა... რა ვქნა, ვერ გავისხენე.

მერე დედას ხელზე მოვქაჩე და მეც გაბურე ლოყები, რამდენადაც შემეძლო.

— კარგი ახლა, — დედა შეჩერდა, — კინუ ეტყვი, ასეთი ხარო... ვინ იცის, გახდა კიდეც...

კარი მაღალმა დეიდამ გაგვიღო.

— დედა, როგორ გაზრდილა, როგორ გამხდარა. რა ბუთსუზა გოგო იყავი.

— ასეთი? — ლოყები გაგებურე.

დეიდა მომეფერა და ნვალებით დავარცხნილი თმა ამიჩეჩა.

ოთახში შევედიოთ თუ არა, დედა და ის მაღალი დეიდა სავარძელში ჩასხდნენ და ლაპარაკი დაიწყეს.

— გოჩა სად არის? — ვიკითხე უცებ.

მე მათი არაფერი მესმოდა, მაგრამ ხვდებოდი, მამაზე ლაპარაკობდნენ. დედა ასეთი გაბრაზებული სახით მამას ახსენებს ხოლმე. მე ორივე ერთად მიყვარს — დედა და მამა, მამა და დედა. და როგორც კი ამას მივხვდი, რომ მამაზე ლაპარაკობდნენ, ვიკითხე, ყურადღება არ მომაქციეს და უფრო ხმამაღლა ვთქვი, — სად არის გოჩა?

გვერდითი ოთახიდან ჯერ სანოლის ქრილია მოისმა, მევე ვილატ ბიძიას ხმა, — არ გესმის, ბავშვი რომ გეკითხებათ?!

ქარმა დაუბერა, ფანჯარა გააღო. დედა და მაღალი დეიდა ერთად ნაშობტენ და მიკეტეს. ნეტავი ახლა სხვა რამეზე დაინწყებდნენ ლაპარაკს. დაანებონ რა მამას თავი.

სანოლმა ისევ გაიჭრიალა და ისევ იკითხა ვილატამ, — რა გქვია, გოგონა?

— სოფიკო, — კარს გაგხედე.

— შემოდი, სოფიკო. ურდული გახსნიე და კარი გაიღება.

შევედი.

— გამარჯობა, სოფიკო.

— გამარჯობათ.

— ურდული ხომ გახსნიე, ახლა მკითხე, ბები, ბები, რატომ გაქვს ასეთი დიდი თვალები-თქო.

— თქვენ ხომ ბებია არა ხართ...

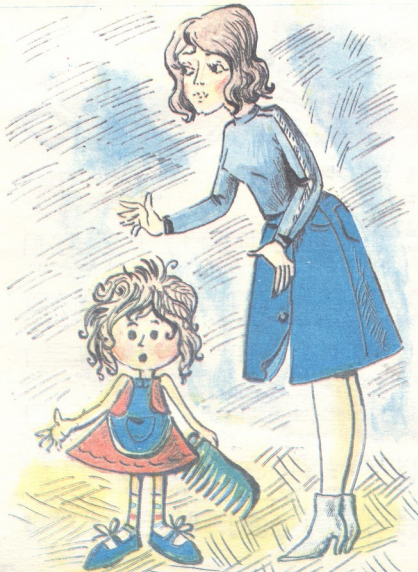
— და არც თვალები მაქვს დიდი... დიდი კი არა ჩავარდნილი მაქვს არა, სოფო? — კიდევ უფრო მოჭუჭა, — ეჰ, სოფო, სოფო, გუშინ გვიანობამდე გყავდა სტუმრები და მეც მტტი მომივიდა... ახლა კი ძალიან ცუდად ვარ.

— მე მოვარჩენთ.

— გმადლობთ, სოფო... ჰო, გოჩა ბებია-მისმა ნაიყვანა.

— მართლა მოვარჩენთ.

პირველი რაც დავინახე, ის იყო, რომ ფანქარი თერმომეტრად გადაიტყა. სარკეს-

თან უამრავი სუნამოები — წამლის ბოთლებად, ვიცო, ასე არ შეიძლება მოხდეს, მაგრამ ძალიან მინდა მოვარჩინო და ისიც ძალიან მიხარია, რომ მოვუვლი ამ ბიძიას.

თერმომეტრი მივანოდე და...

სანოლში ის ბიძია კი არა, მამაჩემი წევს.

— ნუ გეშინია, ამ წუთში მოგარჩენ... აი, ჯერ სიცხე გავიზომოთ... ეს კიდევე ჟოლოს მურაბიანი ჩაი და უცებ, უცებ მორჩები...

საბანი შემოვუყევე, მგონი თავზეც წავახურე, რადგან ხმა დაგუღული მესმის, — უკეთესად ვარ, სომ იცი.

— არ გადაიძრო, დაგიბერავს, — მერე მისი ტანსაცმელი სკამზე წესიერად გადავიკიდე.

— უჰ, უჰ, უჰ, — თავი ამოყო, — დამცხარა, ცოტას გადავიხდი.

სკამზე დავეჯექი.

სანოლმა რამდენჯერმე გაიჭრიალა და ბიძიამ ფანქარი გამომიწოდა, ნახე ერთი, ხომ არ ამინია სიცხემო.

გამელიმა — აღარსად იყო თერმომეტრი, ისევ ფანქარი მეჭირა ხელში.

— მამასაც მოსდიოდა მეტი... დედა და ბებია ერხუებოდნენ... მამაც მინდოდა მომერჩინა მაშინ და... იცით, მეშინოდა... მამასიც მეშინოდა, დედასიც და ბუბასიც, — ფანქარს თვალს არ ვაშორებ. მრცხვენია, ამას რომ ვამბობ და ბიძიას ვერ ვუყურებ.

— სოფო, დაურევე მამას და მოუყევი ეს... ნურავისი ნუ გეშინია... ისიც უთხარი, რომ გენატრება... თუ გინდა, იცი, რა უთხარი, კოტე ბიძიამ დაგვაპატიყა მე, შენ და დედა თქო... გინდა, სოფო, კოტე დამიძახე, გინდა?

თავი დაეუქნიე.

კოტე ადგა. მოვიდა ჩემთან, ხელში ამიყვანა და მაკოცა...

...მეორე დილით მეჩქარებოდა საბავშვო ბაღში მისვლა. ყველას მოუყევი, რომ არის ერთი ბიჭი, აი ასეთი (ლოყებს გავბერავ), გოჩა. გოჩას ჰყავს ძალიან მაღალი დედა და მამა — კოტე, რომელიც ჩემი მეგობარია.

პირველი წარმოდგენა

უღბანი

უღბანი ჰვია დიდ ველს,—
უსიცოცხლოს და ტიტველს,
სადაც დაბები არ ჩანს,
არ ჩანს ბალახის ფარჩაც,
სადაც ქარი ჰქრის მუდამ,
ცხოველს ქარ-ქვიშა გუდავს,
რადგანაც წყალი არ ჩანს,
უქშია შრომა-გარჯაც...
უღბანოს მოდგა ხალხი,
ხელად გათხარეს არხი,
არხში ჩხრიალით მოდის
წყალი მდინარის ტოტის,
გაჩნდნენ კედლები ოდის,—
დაბა ახალი მოდის,
ქარ-ქვიშა იხდის ბოდიშს,
მოდის,
სიცოცხლე მოდის!

სონო პირიმა

ია—მდლოსია

ია—მდლოსია,
წყარო—ჩეროსია,
მარადწუნე ბაღი—
საქართველოსია.
პარს ხოხობი შევნის,
ზეცა—წეროსია,
ცა—ფირუზის ფერი,
საქართველოსია.
სალამური მდერის,
ლერწმის ღეროსია,
ეს სიმღერა—ჩენი
საქართველოსია!

ლევან ანანიძე

წვია სოჴადი

აშრილდა ზენაპარი,
რძისფერ ნისლებს გაპკრა მხარი,
გვალვის შემდეგ მოდის წვიმა,
სანეტარო. სანუკვარი.
ლეულს ზვითი მოემატა,
ტაში დაჭერეს წისქვილებმა,
მზიარული მწწისქვილე
ულვაშებში იდიშება.

მარგინა ჯაბაშვილი

ანიხას

შენ როცა დიდი გოგო გახდები,
დაგიმოკლდება როცა კაბები,
არ დაივიწყო, გემუღარები,
პირველი კლასის ამხანაგები.
შენ როცა დიდი გოგო იქნები
სულ სხვათარი გამოცდილებით,

არ დაივიწყო, გემუღარები,
პირველი კლასის გაკეთილები.
ქართვლს ქართულის ცოდნა შეგფერის,
გინდ ნორჩი იყოს, გინდა—გებერი,
არ დაივიწყო, გემუღარები,
პირველი კლასის მასწავლებელი.

ჯანო ჯანელიძე

კეკედი

ფრთები ჩემი—ნაზი მარაოა
და ნიავე მინანვეებს ფიქრებს,
განშორების ეამი მალე მოვა,
პატარებო, ხელს ამაოდ მიქნევთ.

ვარდი არ ვარ,—მშენის ვარდის ფერი,
სინარულის მეც მაქვს ეამი მკირფი,
როცა შემხვდეთ, არ შემახოთ ხელი,
პატარებო, შორით გამიცინეთ.

უპალოვის ჩივი

არ ვიცი, დამიჯერებთ თუ არა, მაგრამ თურმე პაჭარობაში იმაზე გაცილებით პატარა ვყოფილვარ, რაც დღეს ვარ. ყველა ჩემი ტოლი თითქმის ერთი ან ერთნახევარი თავით იყო ჩემზე მალალი. ახლა თქვენ იკითხავთ, ეს ნახევარი თავი რაღა არისო. რაც არის, ის არის, მაგრამ ბოლოს და ბოლოს სწორედ ამის გამო ბევრ რამეში ძალიან დაჩაგრულად ვგრძნობდი თავს.

ამიტომ ყველანაირად ვცდილობდი, ტანი ამეყარა. ერთხელ ვილაცამ მასწავლა, ყოველ დილით ჭადრის ტოტს დაეკიდე ხელებით და ტანი აუცილებლად დაგიგრძელდებაო. იმავე დღეს გიდელივით ჩამოვეკიდე ჭადრის ვეება ტოტს. ის კარგად მასსოვს, რაღაცამ ტკაცუნი რომ გაიღო. აი, მინას რომ დაეასკდი, ის უკვე სხვამ მიამბო...

პირველად მამაჩემმა შეამჩნია ჩემი დარდი და ჩაიცინა. შენ თუ მართლა ტანის აყრა გინდა, სისულელეს თავი დაანებე და ჭამას უმატეო. მაშინ პირველად დავფიქდი, რატომ ამბობდნენ ჩვენები, ძალიან ცუდი მადა აქვსო. მართლაც, ერთი საინიწვინანის ბოლომდე დაყვანას თითქმის სამი საათი ვუნდებოდი. რას არ მპირდებოდნენ,

ოლონდ ჭამეო. მეც სიმართლე გითხრათ, სულ არ მეხალისებოდა ჩვენების გაჯავრება, მაგრამ როგორც კი სუფრას მივუჯდებოდი, რკინიგზის გადასასვლელებზე შლაგ-ბაუმი რომ იკეტება, ასე გამეჩხირებოდა ყელში რაღაცა და დაღეჭილ ლუკმას იქით აღარ უშვებდა. ეს კიდევ არაფერი, ვილაც ამკარად ჩამჩურჩულებდა ყურში, საქმელს არ მიეკარო, სულ ერთია, სიმაღლეში ვერ მოიმატებო. პირველად რომ გავიგონე ეს სმა, გაოცებულმა მთელი ოთახი შევათვალეიერე. დედაჩემი და მამაჩემი ამას არ მეტყუოდნენ და სხვა არავინ იყო სახლში. ახლა ეზოში გადავიხედე, კარადაშიც კი შეყავი თავი, მაგრამ ვერავინ დავინახე...

მას შემდეგ ეს სმა არ მომცილებია. საქმე იქამდე მივიდა, რომ კინალამ საერთოდ გადავეჩვიე ჭამას.

ერთ მშვენიერ დღეს კი საოცარი ამბის მომსწრე გავხდი...

დილით ადრე ავდექი, ცოტა წავივარჯიშე და ხელ-პირი გადავიბანე, მერე სარკესთან დავდექი და თმის წესრიგში მოყვანას შევედექი. თმის ვარცხნა ძალიან გაავარძევე, იმიტომ, რომ ამის შემდეგ სასაუზმოდ უნდა დავმჯდარიყავი და ფეხს ვითრევიდი...

ის გამაფრთხილებელი სიტყვებზე ჩამესმოდა ყურში. ამას ისიც დაერთო, რომ მხარზე რაღაც სიმძიმე ვიგრძენი. სარკეში დავაკვირდი და გავშტერდი. მარცხენა მხარზე კარგა მოზრდილი ჩიტი მიზის და დაბეჯითებით ჩამძახის იმ სიტყვებს. შენ ვინ ხარ-მეთქი, ვკითხე. ჩაიქირქილა, მეო შენი კეთილის მრჩეველი ვარ და გინდა თუ არ გინდა, რასაც გეტყვი, იმას გაგაკეთებინებო. ე, კინალამ გავგიჟდი. მართალია, პატარა ვარ, მაგრამ ჯერ არ მახსოვს, ვინმეს ჩემს ჯინაზე რამე გაეტანოს. როგორ, შენ მაჯობებ, ცხვირიდან ძმარს გადენ-მეთქი, — დავეშუქრე და ხელი ავუქნიე, მაგრამ უმადობის ჩიტი ადგილიდან არ დაძრულა. უცებ გადასარევე გუნებაზე დავდექი. რალი და მიზეზი გავიგე, ან ალარაფერი მიჭირს-თქო და მაგიდას მივუჯექი. აშკარად გავიგონე, ქირქილს უმატა. როგორც კი პირველი ლუკმა გავაქანე პირისაკენ, ყურში ჩამძახა: რას შერები, არ გრცხვე-ნიაო? თავი გამანებე, კარგად გიცნობ, ვინც ხარ-მეთქი, ვუპასუხე და მაღიანად დავღეჭე ლუკმა. მეორე ლუკმაზე უფრო მოუშატა ხმას და აწრიალდა. ხმის მომატება და წრი-ალი ასე არ უნდა-მეთქი, და ახლა მესამე ლუკმა გავიქანე პირისკენ. ამაზე სულ გადარიცა, აიფოფრა, თვალები აემღვრა და ხმა დაუნერვილდა. მე კი ყურს აღარ ვუგ-

დებ და სულ უფრო და უფრო ვუმატებ ჭამას. თან კარადაში დატანებულ სარკეში ვუყურებ ვითომ ჩემს კეთილისმრჩეველს და რას ვხედავ? უმადობის ჩიტი ბოლმისაგან სივდება და სადაცაა საპნის ბუშტივით გასკდება. ათი ლუკმა რომ გადავყლაპე, მერე აღარ გავჩერებულვარ, მივაყარე და მივაყარე. ის უპეე კანში ველარ ეტევა ბრაზისაგან. სხვა დროს იქნებ შემცოდებოდა კიდევაც, მაგრამ მახსენდება ამ მატრაკეცვა ჩიტის გულისათვის როგორ ჩამოვრჩი ჩემს ამხანაგებს სიმალღეში და სიბრაღულს გულზე არ ვიკარებ... უცებ რაღაც საოცარი ბათქის ხმა მომესმა. იატაკზე დავიხედე და რას ვხედავ? ეს ჩემი უმადობის ჩიტი იატაკზე გდია და აღარ სუნთქავს. მაინც შემეცო-და, ეზოში ჩავედი და დიდი ჭადრის ქვეშ დავასაფლავე. თქვენ თუ ჩემი მონაყოლის არ გჯერათ, ხმა მომანვდინეთ, ჩემს ეზოში ჩავივანთ და უმადობის ჩიტის საფლავს გაჩვენებთ.

ჰო, რაც მთავარია, იმის შემდეგ სიმალღეში ისე მოვიმატე, ჩემს ამხანაგებს კი არა, გაცილებით უფროსებსაც დავენიე და გავასწარი კიდევაც... ასე რომ, თუ თქვენც უმადობის ჩიტი დაგაჯდათ მხარზე და ყურში ათასი სისულელე ჩაგძახით, ჯინაზე მოუტრიახეთ კისერი, და მაშინ ნახავთ, თუ ჩემსავით დიდი არ გაიზარდოთ.

უძველესი სოფელი ანატოლიაში

ჯ. შრბა ნაღირაძე

განსაკუთრებით ლამაზი და კარგად ნაშენი ოთხკუთხედი სახლები აღმოჩნდა ანატოლიაში. ანატოლია, ანუ ამომავალი მზის ქვეყანა, როგორც უძველეს დროში უწოდეს ამ მხარეს ბერძენებმა, სამხრეთ საქართველოს მთებს გადაღმაა გადაშლილი. აქ, კონიის დაბლობზე, მდინარე ჩარსაბა ჩაის სანაპიროზე, არქეოლოგებმა მიაკვლიეს ბორცვს, რომელსაც ჩათალ-ჰუიუკი ჰქვია. ბორცვის ჩამონგრეულ ფერდობზე მკვლევარებმა ალიხის აგურით ნაშენი კედლების კვალი შენიშნეს და მიხვდნენ, რომ მათ ფეხებზე, მიწაში, საიდუმლოებით მოცული

უძველესი სოფელი იყო ჩამარხული. გათხრები დაიწყეს და გამოამხურეს ნეოლითური ხანის ბრწყინვალე კულტურა — ჩათალ-ჰუიუკის ოთხკუთხედი ფორმის სახლები, რომლებსაც ბანური, ესე იგი ბრტყელი სახურავი ჰქონდათ. სახლები უცნაურად იყო ნაგები, მათ კარი არ ჰქონდათ, ადამიანები შიგ სახურავიდან შედიოდნენ, როგორ? როგორ და კედელზე კიბე ჰქონდათ მიდგმული შიგნიდანაც და გარედანაც. როცა გარეთა კიბეს ხსნიდნენ, საცხოვრებელი სიმაგრედ იქცეოდა, და თუ სოფელში მტერი შემოიჭრებოდა, სახლებში ადვილად ვერ შეაღწევ-

და. ამ სახლებში ოთახები მყუდროდ და მოხერხებულად იყო მოწყობილი. ლერწმის ფოთლებითა და ნაზად ქსოვილი ჭილოფებით მოფარდაგებულ ალიზის ტახტზე ოჯახის წევრები იწვნენ. აქვე იყო შემადლებული ალიზის სავარძელი, რომელზედაც დაჯდომას ვერავინ გაბედავდა ოჯახის უფროსის გარდა (მას ყველა უდიდესი მოკრძალებით ეკიდებოდა). სახლების სამხრეთ კედლებში მოთავსებული იყო პურის საცხობი ღუმელები, და აქედან ამომავალი კვამლი იმავე სარკმლიდან გადიოდა, საიდანაც ოჯახის წევრები შედი-გამოდოდნენ. ჭერის მახლობლად გაჭრილ სარკმელში ჩამოვარდნილი მზის სხივი სახლს სინათლით ავესებდა. ღამლამოხით მზეს ცეცხლი ცვლიდა და კერიის ჯადოსნური ალი იდუმალ ლანდებს ალიცილიცებდა ოთახის ოქროსფრად მოელვარე კედლებზე.

ჩათალ ჰუიუკელებს სახლები წინასწარ შედგენილი გეგმის მიხედვით უშენებიათ. სწორი ქუჩების კიდზე მდგარი ნაგებობები ერთმანეთისგან თანაბარი მანძილით იყო დაცილებული. დაცული იყო სახლის ზომებიც, რაც უტყუარი საბუთია იმისა, რომ მაშინ კაცს უკვე გამოგონილი ჰქონდა საზომი ერთეული. მაინც რა იყო აღებული საზომ ერთეულად? მკვლევარები ფიქრობენ, რომ ეს იყო გაშლილი ხელის ნები და ფეხის ტერფი. იმ შორეულ წარსულში კი არა, ჩვენს დროშიც საზომი ერთეულები იყო მანძილი გაშლილი ხელის ცერსა და ნეკათით შორის (მტკაველი), ცერსა და საჩვენებელ თითს შორის (ციდა) და ცერა თითის ნახევარი (გოჯი). ჩათალ-ჰუიუკის „ინჟინერებს“, როგორც ჩანს, ჰქონდათ ერთი საზომი ჯოხი სამი ტერფის სიგრძისა, მეორე — ოთხი ხელისგულის სიგრძის ტოლი. ამაზე მიუთითებს ალიზის აგურებიც, რომელთა ზომა ყოველთვის თანაბარია. ასეთი საზომი ერთეულებით შეიარაღებული ჩათალ-ჰუიუკის ხელოსნები და ხუროთმოძღვრები აგებდნენ არ მარტო საცხოვრებელ სახლებს, არამედ საკულტო ნაგებობებსაც, ესე იგი პირველყოფილ ტაძრებს, რომელთა კედლებს მხატვრები ხატავდნენ და მოქანდაკეები ამკობდნენ. ვიდრე ჩათალ-ჰუიუკის მხატვრებზე რამეს გეტყოდეთ, ორიოდე სიტყვაა სათქმელი იმ უძველეს შემოქმედ ადამიანებზე, რომლებმაც ჯერ კიდევ გამოქვაბულში ცხოვრებისას ხელოვნების შედეგები შექმნეს. მაგრამ ესეც შემდეგი ნომრისთვის გადავლოთ.

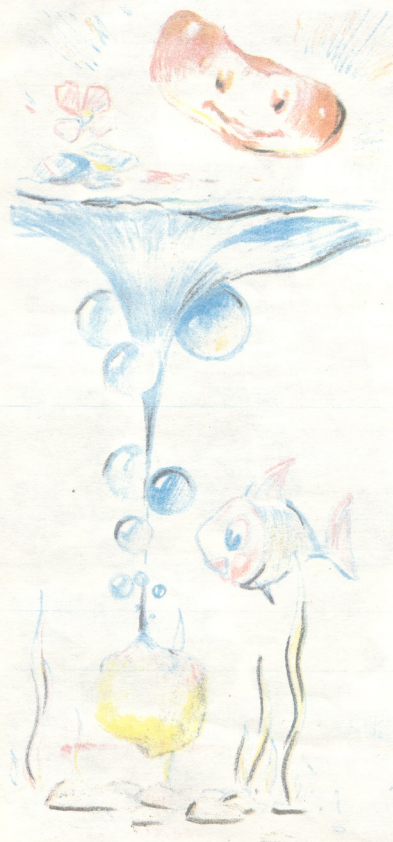
ვლადიმერ ასლანაიშვილი

პური და ოქრო

ერთხელ გზად პური და ოქრო შეხვდნენ ერთმანეთს.

— გამარჯობა, გაგიმარჯოს. გაგიცნობთ ერთმანეთს.

— მე ოქრო ვარ,—თქვა ოქრომ.

მხატვარი თამაზ ხუციშვილი

— მე პური!—გაეცნო პური.

— ბედნიერი კაცი ხარ, მე რომ შემხვდი, ჩემზე ძვირფასი და ყვავისშემძღვე მეორე არ დაიარება ამ ქვეყანაზე,—დაიტრიაბაზა ოქრომ.

— მშვენირი კაცისათვის ოქროზე მეტი გვირვარ, ყვავისშემძღვეობისა კი რა მოგასხენოლ—უთხრა პურმა.

— რალაც არა მგონია, ჩემზე მეტი ღირე,—ამაყად თქვა ოქრომ, და გზა განაგრძეს.

შევიდნენ ერთ სოფელში. რომელიღაც ქონხდან ბავშვის გულსაკლავი ტირილი შემოესმათ. შეაღეს კარი და ხედავენ საწოლში ახლადგამოღვიძებული, მისყვირივით შეავფლანკარბა გოგონა წამომჯდარა და ლაპალუპით ცრემლები ჩამოსდის.

— ბავშვს შია,—თქვა პურმა.

— არა, სათამაშო უნდა, აი ნახე, ჩემი სიღამაზე როგორ გაჩაუმებს,—განაცხდა ოქრომ, მივიდა და გოგონას ხელებში ჩაუფარდა. ბავშვმა დახედა ყვირთად მობრჭყვიადე ოქროს და უცებ ხმა გაკმინდა.

— ხედავ?—გაუხარდა ოქროს—ხომ გითხარი, პატარამაც იცის, რაცა ვარ.

მაგრამ გოგონა მხოლოდ ერთ წუთს იყო ჩუმად, მერე ისევ დააღო პირი და აღრიალდა.

— ახლა პურმა სცადა ბავშვის დაწყენება. მოიტუნა ყუა, მისცა გოგონას და, ტკბილად შეგერგოსო, ზედ დააყლოა.

— პურის ყუა რომ იგდო ხელში, გოგონამ მაშინვე ხმა გაკმინდა, ხარბად ჩაკბირა და დღეებგაბერდმა ღეჭვა დაუწყო, თან მეტი სიამოვნებისაგან თვადები უბრწყინავდა.

— გიჯობნია, და ეგ არი. თუმცა არც მაგრეა საქმე,—იბტიბარი არ გაიტუნა ოქრომ,—ყვავისშემძღვე რომ ვარ და კაცი რაღაც უნდა იმაღ მაქცეხს, ეგ ვინლა არ იცის.

დადგნენ ისევ გზას, მიდიან, მიდიან. წინ ღრმა მდინარე შემოხვდათ, ღამით მოდივებულ წყადს ხიდი წაელო, თუ არ გაცურავდნენ, გაღმა ისე ვერ გავიდოდნენ.

შეცურა პურმა მდინარეში ნავივით და მეორე ნაპირზე გავიდა.

— შეცურა ოქრომ მდინარეში და უმად ფსკერზე ქვასავით დაეშვა.

— ყვავისშემძღვე, ცურვა მაინც შეგძლებოდა, თავს გადაირჩინედი, ახლა კაპოკია შენი ფახი,—მიძახა პურმა და გზა განაგრძო.

გიორგი ლომიძე

მეგობ. სმიგთა ფენა მე

შენი ვარდის სურნელით
მე გული დავინამე
მე ვარ შენი მსურველი,
მეგობ, სმიგთა ფენა მე!
მიუვარს განსვრფილებით
ცაში ბურთის აშუება,
ანლა შენი სხივები
კალამს ვთამაშება!
მეგობ, სმიგთა ფენა მე,
მიუვარს დელენა მე!
მისი ვარდის სურნელით
მე გული დავინამე!

იოსა პრივაზილი

ოთხი პატარა ასული

ოთხი მშვენიერა ვნახე,
ოთხი უვაგილი ვუღის,
ოთხი სტრიქონი-ეშნი
დიადი რუსთაველის.
ოთხი მისი ვნახე
ოთხი შუქურა მნათი...
ო, დაილოცვას ოთხჯერ
კარგი ქალობა მათი!
იზარდონ ასე ტკბილად,
გულები ჰქონდეთ სუფთა.
ასცდნენ ომსა და ხიფათს,
ისუნთქონ თავისუფლად!
დაქაღდნენ სიუფარულში—
ღირნნი დედური კოცნის;
აი, ეს არის ნატყერა
ერთი გულწრფელი მკაცრის!

მხატვარი ლალი ლომიძე

ქ. შირაშის ნახ. საქ. სსრ
... რედაქციის ...

ავთანდილ მავგილიძის

კირიტხურო

დანგრეულ ყორეს ვაშენებ,
კუთხეს ვასწორებ შვეულით.
დავამთავრებ და სალამოს
პაპა გოდერძის შვევული.
ის შემომოწმებს ნახელავს,
ვიცი, ღიმილით ჩვეულით,
მზარზე ხელს დამკრავს და მეტყვის:
— კირიტხურო ხარ რჩეული!

ქარი

ქარმა რა იცის, ნეტავი,
ხეზე ასვლა რომ მაშინებს,
გავალ თუ არა ეზოში,
მწიფე მსხლეებს მიკრფეს მაშინვე.

რთველი

ვკრიფეთ თერთა, ვკრიფეთ თითა...
ვზიდეთ გოდრით, კალათითა.
საწნახელი ამოვავსეთ
მარტო ერთი თალარითა,
უხვი რთველი გავაცილეთ
ლალი ჰარიჰარალითა!

საღმრთო ბავშვები

არცა ვარ პური, არც ღვინო,
არც თმის საღებო ინაო,
ვინც შემიძინა მე მეტი,
წინ ვერვიც წაურბინაო,
ჩემს თავს ვერავინ წაართმევს,
გინდ სცემონ ქვა და რკინაო,
მასთან ვარ, მისთვის საჭები,
ჩემით სხვას უძღვის წინაო.

მითხრობა ბავშვებს

მხატვან პახიძე

იყო ერთი პატარა ბავშვი. ერთხელ პატარა ბავშვმა ბევრი ხლია ერთ პატარა ფრთაფარფაცას. ფრთაფარფაცა ხან ზალახზე დაჯდა, ხან—ფოთოლზე, ხანაც—ყვავილზე.

დაფარფაცებდა, დაფრინავდა. ფოთოლზე რომ დასკუბდა, ბავშვი ფეხქარფით ემარებოდა... ემარებოდა... შეეპარა... შეეპარა და... დაიჭირა ის ფრთაფარფაცა... ბებია ფეფოს მიურბენინა... საჩვენებელი და ცერა თათებით ეკაგა ფრთებზეკუმშული.

ბებია ფეფოს ბაზოს უთხრა:
— ბავშვო, ფეფო ბებო გენაცვალოს, გაუშე ემ ბუნების დამამზენებელი ფრთაფარფაცა და ფრთაფარფაცაო.

ბავშვი თათებით ერთმანეთს დაშორა და... ფრთებდაწინქვლული ფრთაფარფაცა გაფრინდა.

თქვენ რომ ვერ შეტყობთ, რა ბჭია იმ ფრთაფარფაცას!..

საქართველოს ალკ ცე-ისა და ვ. ი. ლენინის სახელობის პიონერთა ორგანიზაციის რესპუბლიკური საბჭოს ეურნალი უმცროს-კლასელთათვის.

გამოს. 1987 წლიდან.
საქ. კ ცე-ის გამოცემლობა.

შთავარი რედაქტორი
მედიკ ნიშარაძე

სარედაქციო კოლეგია: მღუბარე აბოშაძე, ილია ანთელაძე, მირი დავითაშვილი, სოლომონ დემურაშვილი, ლილა მრამბ, მანანა კობახიძე, ვალა ლოსაბერიძე, მავალა მრავალური, გურბა წაირაძე, გიორგი რომინოვილი (სამატრო რედაქტორი), თამაზ ჩალაური (პ/მ. მღვანე), ვივი ვივიანიძე, მანანა ხაჩიძე.

ტექნიკური რედაქტორი
ენდი წერეთელი

მისამართი: რედაქციის, გამოცემლობის, სტამბის—თბილისი, ლენინის, 14. ტელ.: ში. რედაქტორის 98-41-80, 98-98-15; პ/მ. მღვანის 98-10-82, 98-98-18; საშ. რედაქტორის — 98-98-18; განყოფილებების: 98-98-19; 98-98-17.

გაღებულა საწევრად 19. 11. 84 წ., ხელმოწერილია დასაბედად 11. 12. 84 წ., ქალაქის ზომა 80×80/16. ფიზ ნაშ. ფურც. მ.წ. ტირაჟი 168000, შეკვეთა № 2612.

უცვლელ ნახატი მღუბარე აბოშაძისა

«Дила» («Утро»), ежемесячный журнал ЦК ЛКСМ Грузии и Грузинского Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации им. В. И. Ленина для младшеклассников, на грузинском языке.

Отпечатано в типографии издательства ЦК КП Грузии.

Главный редактор Эшвер Нижарадзе (тел. 93-41-30).

Адрес редакции и издательства: 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14.

Объем 2,5 печатных листа, тираж 163000. Заказ № 2612.

ჩხირკედელა

ნელი ოპროპირიძე

წიგნის სანიშნები

დარწმუნებული ვარ, საინტერესო წიგნის კითხვა ყველას გიყვართ. წიგნს რომ გაფრთხილება უნდა, ისიც კარგად იცით — კითხვის დროს ფურცლები არ უნდა დახლოთ, არ დასვაროთ, და არ გადაკეცოთ. გამოიყენეთ წიგნის სანიშნი.

ღამაში სანიშნები თქვენთვის უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე დღის განმავლობაში. აბა დაუფიქროთ ამ ნახატს. რაღას კაცუნამ ასეთი სანიშნები გააკეთა და თქვენც შემოგთავაზაოთ. მისმა მეგობრებმა ძალიან მოიწონეს ისინი. იქნებ თქვენც უკეთესი მოიფიქროთ?

